

consultatieronde door deze commissie van het brede middenveld. Het actieprogramma heeft volgende focus:

- *snellere rechtspraak voor belangrijke maatschappelijke en strategische projecten*
- *technische expertise ter ondersteuning van de rechtbank en benadrukken van de bijzondere bewijswaarde van wetenschappelijk onderzoek*
- *op welke manier gekomen kan worden tot meer constructieve en zinvolle, oplossingsgerichte inspraak*
- *aanvechtbaarheid van de inhoud van een gunstig geadviseerde passende beoordeling en het milieueffectenrapport*
- *definiëren van marginaal toetsingsrecht en onderzoeken hoe de rechter in zijn uitspraken het algemeen maatschappelijk belang meer kan laten doorwegen*
- *mogelijkheden tot het invoeren van het concept 'integrale maatschappelijke benadering' nagaan*
- *een definitie van aangetoond belang en het tegengaan van misbruik van procedures en toegang tot de rechter."*

In het kader van deze beleidsprioriteit heeft de Vlaamse Regering op 20 december 2024 een Gemengde Commissie Vergunningen opgericht (VR 2024 2012 DOC.1374/1). Deze Gemengde Commissie was samengesteld uit experts en vertegenwoordigers van de overheid, de academische wereld en de juridische sector en had als opdracht een advies te verlenen met concrete maatregelen voor de opmaak van een actieprogramma door de Vlaamse Regering.

Het advies van de Gemengde Commissie moest zich minstens richten op de focuspunten zoals deze waren opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord. Daarnaast kon de Gemengde Commissie ook concrete maatregelen voorstellen met betrekking tot de kwaliteit van het gehele vergunningsproces en de vergunningsprocedure.

Het eindrapport van de Gemengde Commissie werd op 30 september 2025 opgeleverd en bevat 45 adviezen en 140 aanbevelingen met betrekking tot de volgende thema's:

- Meer rechtszekerheid in de fase die voorafgaat aan de vergunningsaanvraag;
- Meer rechtszekerheid bij de behandeling van de vergunningsaanvraag;
- Rechtspraak over omgevingsvergunningen die zorgt voor oplossingen;
- De Grondwet en rechtszekere omgevingsvergunningen;
- Goede regelgeving leidt tot rechtszekere en robuuste vergunningen.

Tijdens de opmaak van het eindrapport heeft de Gemengde Commissie tevens het brede middenveld geconsulteerd door middel van een klankbordgroep waarmee de Gemengde Commissie regelmatig overleg heeft gepleegd doorheen het traject.

Deze klankbordgroep fungeerde hierbij als brug tussen de Gemengde Commissie en het middenveld. Hun betrokkenheid heeft gezorgd voor waardevolle inzichten, kritische reflectie en een breed gedragen visie, met complementaire aandachtspunten en waar nodig verdere verdiepingen. Dankzij hun bijdrage konden knelpunten vroegtijdig gesignaleerd en meegenomen worden.

Na de neerlegging van het eindrapport van de Gemengde Commissie heeft de klankbordgroep een reactienota opgemaakt die de positie van de leden van de klankbordgroep bepaalt ten aanzien van het eindrapport van de Gemengde Commissie. Volgende overkoepelende aanbevelingen uit de reactienota worden door de Vlaamse regering uitdrukkelijk bijgetreden:

- De nood aan samenhang in de doorvertaling van de adviezen en aanbevelingen;
- De snelle opmaak van een actieprogramma met een gefaseerde tenuitvoerlegging ervan;

- Een toekomstgerichte visie op innovatie en digitalisering in het omgevings- en vergunningenbeleid;
- Personeelscapaciteit vrijmaken binnen de administraties door een kerntakenoefening en via bestuurlijke oplossingen;
- De behoefte aan een opvolgtraject van de tenuitvoerlegging van het Actieprogramma.

De Vlaamse Regering treedt ook de Gemengde Commissie en de klankbordgroep bij waar zij het belang benadrukken van een goede (ruimtelijke) planning als basisvoorwaarde voor een robuust en rechtszeker vergunningenbeleid. Hetzelfde geldt voor de kwaliteit van het materieel (sectoraal) recht dat het inhoudelijke beoordelingskader vormt voor vergunningsaanvragen. Hoewel middels dit Actieprogramma prioritair wordt ingezet op het optimaliseren van de vergunningsprocedures, blijft ook duurzame ruimtelijke planning en de kwaliteit van het materieel recht een continu aandachtspunt voor deze Vlaamse Regering. Verschillende initiatieven hieromtrent zijn lopende en zullen worden verdergezet.

2. INHOUD

A. ALGEMEEN

De Vlaamse Regering spreekt haar grote waardering uit voor het geleverde werk van de Gemengde Commissie onder leiding van de heer Mark Andries en de klankbordgroep en erkent het eindrapport van de Commissie en de reactienota van de klankbordgroep als bijzonder waardevolle en grondige bijdragen aan de verdere versterking van de omgevingsvergunningsprocedure in Vlaanderen. Het rapport getuigt van een brede en doordachte benadering van het proces van vergunningverlening, waarbij de verschillende fasen van het vergunningsproces in samenhang worden bekeken. De Vlaamse Regering onderschrijft de analyse uit het eindrapport van de bestaande problematiek inzake vergunningverlening integraal en apprecieert de inspanning om tot 45 concrete adviezen en 140 aanbevelingen te komen. Die elk op hun manier doch in samenhang met mekaar bijdragen aan een robuuster, transparanter en meer rechtszeker systeem.

De Vlaamse Regering beschouwt de omgevingsvergunning als een essentieel instrument om het beleid van Vlaanderen vorm te geven. Zowel op ruimtelijk, economisch, ecologisch als sociaal vlak. Samen met de sectorale regelgeving inzake ruimtelijke ordening en leefmilieu, én in samenhang met de ruimtelijke planning die de bestemming en inrichting van de verschillende delen van ons grondgebied bepaalt, vormt de omgevingsvergunning één van de hoekstenen van het beleid waarmee de overheid de kwaliteit van onze leefomgeving waarborgt en stimuleert. Via dit instrument worden maatschappelijke, ecologische en economische belangen op een transparante en juridisch verantwoorde manier afgewogen.

De procedure ter beoordeling van een omgevingsvergunningsaanvraag is niet louter een administratief proces, maar ook een beleidsmatig middel dat toelaat om ruimtelijke ontwikkelingen in goede banen te leiden en rekening te houden met de ruimtelijke draagkracht en de gevolgen voor het (leef)milieu om zo investeringen mogelijk te maken binnen duidelijke en rechtszekere kaders. De procedure is tegelijk zowel een hefboom voor duurzame ontwikkeling als een waarborg voor rechtsbescherming. De Vlaamse Regering erkent dat een goed functionerende vergunningsprocedure cruciaal is voor het vertrouwen van burgers, bedrijven en (lokale) besturen in het beleid. Maar een goed functionerend vergunningensysteem vergt ook een gezamenlijke inspanning en een actieve en integere betrokkenheid van alle actoren, publiek en privaat. Door al deze actoren (initiatiefnemers,

adviesinstanties, vergunningverleners, betrokken publiek en beroepsinstanties) te responsabiliseren creëren we sneller uitvoerbare en rechtszekere vergunningen voor betere en gedragen projecten.

Het is positief dat het eindrapport aanbevelingen doet over alle fasen van het vergunningentraject, van voorbereiding tot uitvoering, en dat het rechtsbescherming als een belangrijk uitgangspunt blijft erkennen. Die volwaardige rechtsbescherming moet in de praktijk gewaarborgd blijven, ook bij een hervorming ervan. De Vlaamse Regering stelt vast dat het eindrapport sterk inzet op het versterken van de procedure en de rol van de betrokken overheden. Maar het richt zich tevens op het sensibiliseren van alle actoren binnen het vergunningsproces. Een succesvol vergunningenproces vereist immers de actieve en integere betrokkenheid van álle partijen in een zo vroeg mogelijk stadium van de vergunningsprocedure.

De Vlaamse Regering treedt de analyse uit het eindrapport bij dat de hervormingen van de voorbije jaren al belangrijke verbeteringen hebben teweeggebracht. De invoering van de **omgevingsvergunning** in 2017, waarbij de stedenbouwkundige, verkavelings-, milieu- en natuurvergunning werden geïntegreerd, was een aanzienlijke vereenvoudiging. Ook de omvorming van de sociaaleconomische vergunning tot de omgevingsvergunning voor kleinhandelsactiviteiten in 2018 betekende een belangrijke stap vooruit. De invoering van het principe van onbepaalde duur voor vergunningen van ingedeelde inrichtingen onder bepaalde voorwaarden heeft de nood aan periodiek herverginnen weggenomen, wat een aanzienlijke administratieve verlichting betekent. Het **Omgevingsloket** heeft de digitalisering en de gebruiksvriendelijkheid van het vergunningsproces sterk vooruit geholpen. Vlaanderen behoort op dat vlak tot de koplopers in Europa. De decretale vervaltermijnen voor het nemen van vergunningsbeslissingen zorgen voor meer rechtszekerheid, en worden in de meeste gevallen ook effectief gerespecteerd. Stilzwijgende weigeringen zijn de uitzondering. De oprichting en de aanpassingen aan de werking van de **Raad voor Vergunningsbetwistingen** hebben geleid tot een solide rechtsbescherming en kortere doorlooptijden van juridische beroepen. Tot slot zal het in 2024 gestemde decreet dat de **vergunningsprocedure modulair** maakt, na aanpassing en inwerkingtreding bijdragen aan een meer oplossingsgerichte aanpak. Deze hervormingen vormen een stevige basis waarop verder gebouwd kan worden. Vlaanderen heeft hiermee troeven in handen om het investeringsklimaat én de omgevingskwaliteit te versterken.

In die zin pleit ook de Vlaamse Regering niet voor een *tabula rasa*, wel voor het behoud van wat goed werkt in combinatie met een gerichte en kordate aanpak van de knelpunten die onmiskenbaar vandaag nog bestaan.

Er is een duidelijke bereidheid om de adviezen en aanbevelingen zo spoedig mogelijk om te zetten in concrete acties of regelgeving, met zowel aandacht voor *quick wins* die op korte termijn realiseerbaar zijn, als (middel)lange termijn ingrepen.

De Vlaamse Regering wenst tot slot uitdrukkelijk te benadrukken dat het verbeteren van de rechtszekerheid en robuustheid van de omgevingsvergunningen niet louter een kwestie is van het sleutelen aan de procedures en de hierop toepasselijke regelgeving. Een optimalisatie van het vergunningentraject met het oog op het bekomen van meer draagvlak voor betere projecten en minder juridische beroepsprocedures is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokken actoren. Het vergt inspanningen van zowel vergunningsaanvragers, advies- en vergunningverlenende instanties, derde belanghebbenden én de administratieve rechtscolleges. Alleen door integer en met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheden met elkaar in dialoog te gaan en samen te werken, kan in combinatie met een solide procedureel kader een vergunningenbeleid ontstaan dat vertrouwen wekt, kwaliteitsvolle investeringen ondersteunt en onze leefomgeving vrijwaart en versterkt.

B. STANDPUNTBEPALING VAN DE VLAAMSE REGERING

Gehanteerde afkortingen:

- AVI: adviesinstanties;
- DABM: het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid;
- DBRC: Dienst van de Bestuursrechtscolleges;
- DBRC-decreet: het decreet betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges;
- DSI: het uitwisselplatform Digitale Stedenbouwkundige Informatie;
- OVC: omgevingsvergunningscommissie;
- OVB: Besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning;
- OVD: decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning;
- RvVb: Raad voor Vergunningsbetwistingen;
- VCRO: de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Thema 1: meer rechtszekerheid in de fase die voorafgaat aan de vergunningsaanvraag

De Vlaamse Regering onderstreept het belang van transparante en toegankelijke informatiedeling in de voorbereidende fase van het vergunningsproces. Deze fase is bepalend voor de kwaliteit van de ingediende vergunningsaanvraag en het verloop van de procedure. Initiatiefnemers moeten in staat zijn om hun plannen af te stemmen aan duidelijke, toegankelijke en actuele regelgeving om nadien niet te worden geconfronteerd met onvoorspelbare interpretaties of uiteenlopende verwachtingen.

Meer transparantie en dialoog in deze fase draagt bij aan een efficiëntere voorbereiding, voorkomt onnodige vertragingen en juridische betwistingen, en versterkt het vertrouwen in het omgevingsbeleid. Het is daarom essentieel dat relevante regels, toetsingscriteria en richtlijnen eenvoudig vindbaar zijn, dat het vooroverleg laagdrempelig en constructief verloopt en dat overheden helder communiceren over hun verwachtingen. Door in te zetten op transparantie, digitale ondersteuning en consistente informatieverstrekking, zorgt de Vlaamse Regering voor een betere begeleiding van initiatiefnemers, meer rechtszekerheid en een algehele versterking van het vergunningsproces.

De Vlaamse Regering zet ook resoluut in op meer dialoog in de voorbereidende fase van het vergunningsproces. Deze fase is cruciaal: hier worden plannen gemaakt, investeringen overwogen en de eerste contacten gelegd. Initiatiefnemers moeten hun plannen op een transparante wijze kunnen en willen delen en bespreken met zowel de vergunning- en adviesverlenende instanties alsook met omwonenden en belanghebbende verenigingen. Zo verzekeren we dat vergunningsaanvragen worden ingediend voor kwaliteitsvolle projecten die zich met respect voor de toepasselijke regelgeving en de terechte bezorgdheden van derde belanghebbenden maximaal integreren in hun omgeving. Dit verhoogt de kwaliteit van de vergunningsaanvraag en voorkomt procedurefouten, versnelt de behandeling en versterkt het draagvlak.

- **Recht op vooroverleg: laagdrempelig en constructief**

De Vlaamse Regering onderstreept het belang van vooroverleg in het vergunningsproces en zal het principe om dit voor elk project een recht te maken decretaal inschrijven, zonder het te sterk te formaliseren. Het voortraject en de uiteindelijke vergunningsprocedure zijn immers het forum bij uitstek om tijdig met elkaar in dialoog te treden. Elke initiatiefnemer moet recht hebben op kosteloos vooroverleg, op eenvoudig verzoek en binnen een redelijke termijn. De vorm van dit overleg moet flexibel zijn, afgestemd op de aard en complexiteit van het project, en in voorkomend geval in

Van de aanvrager wordt in deze fase een voldoende voorbereid ontwerp-dossier verwacht. Hoe beter het vooroverleg door de betrokken partijen wordt voorbereid, hoe nuttiger het zal zijn. Een vooroverleg is immers geen eenrichtingsverkeer; het vereist samenwerking en inzet van iedereen, om tot een kwaliteitsvol project te komen.

Daarnaast kan de aanvrager rechtstreeks potentiële knelpunten informeel bespreken met de hiervoor bevoegde adviesinstanties.

- Vooroverleg binnen een redelijke termijn wordt een decretaal voorzien recht van de initiatiefnemer dat niet kan worden geweigerd;
- Elke initiatiefnemer die dit wenst, krijgt de mogelijkheid tot vooroverleg met de bevoegde overheid en met de betrokken adviesinstanties, hetzij samen, hetzij apart, rekening houdend met de aard van de aanvraag;
- Dit vooroverleg wordt niet aan nadere vormvoorschriften onderworpen, want vooroverleg vergt maatwerk. Dit hangt af van de omvang van het project en van de fase waarin de plannen zitten;
- het Omgevingsloket wordt aangepast om nog niet formeel ingediende dossiers ter beschikking te stellen van overheden en adviesinstanties;
- De “handreiking vooroverleg” die ontwikkeld werd door het Departement Omgeving en het Agentschap Binnenlands Bestuur, samen met vertegenwoordigers van onder meer de lokale besturen en de bouwsector, krijgt ruimere toegang bij vergunningsaanvragers en -verleners.
- In functie van het vooroverleg, wordt het technisch mogelijk gemaakt om het ontwerp dossier in het Omgevingsloket al te delen met de vergunningverlenende overheid vooraleer de vergunningsaanvraag formeel wordt ingediend.

Als uitkomst van het vooroverleg kan voor grotere en maatschappelijk relevante projecten kan, op initiatief van de aanvrager of desgevallend – mits akkoord van de aanvrager – op initiatief van de vergunningverlenende overheid, een omgevingsmanager worden aangesteld. Dit versterkt de afstemming en communicatie met de omwonenden. We stimuleren dit instrument actief, zonder bijkomende regelgeving, en voorzien in een handreiking omgevingsmanagement. De Nederlandse aanpak en de intussen ook in Vlaanderen rond omgevingsmanagement opgebouwde expertise kan hierbij inspiratie bieden. De handreiking wordt wijd bekend gemaakt. Financiering en initiatief blijven vrij te bepalen, in overleg tussen de betrokken partijen. Consensus en maatwerk staan centraal.

Dit initiatief sluit aan op de begeleiding door de VIP-cel op Vlaams niveau, alsook bij de figuur van de brownfield-onderhandelaar.

Specifiek voor hernieuwbare energieprojecten wordt, aanvullend op de verplichtingen vanuit het European Grids Package, binnen de VIP-cel van het Departement Omgeving een team van omgevingsmanagers aangesteld die vergunningsaanvragers begeleiden bij het zoeken van een geschikte projectlocatie (m.i.v. voldoende netcapaciteit) waarvoor qua omgevingsimpact voldoende draagvlak bestaat of kan ontstaan.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- Het vooroverleg kan ertoe leiden dat in grotere en maatschappelijk relevante projecten een omgevingsmanager wordt aangesteld. De aanstelling wordt niet aan nadere vormvoorschriften onderworpen, want ook omgevingsmanagement vergt maatwerk;
- Dit instrument wordt gestimuleerd door de opmaak en verspreiding van een handreiking omgevingsmanagement;
- Voor hernieuwbare energieprojecten wordt binnen de VIP-cel een team van omgevingsmanagers opgericht die de vergunningsaanvragers begeleiden bij het zoeken van geschikte projectlocaties.

➤ Digitale toegankelijkheid tot stedenbouwkundige informatie

De Vlaamse Regering ondersteunt de actieve openbaarheid van stedenbouwkundige voorschriften via digitale ontsluiting, waarvoor reeds een decretales basis bestaat in het Bestuursdecreet. Een afzonderlijk decreet is niet nodig. Regels, toetsingscriteria en richtlijnen moeten eenvoudig vindbaar zijn in een gecentraliseerd instrument bij de betrokken overheden. Ook 'soft law' zoals richtlijnen en voorbeeldpraktijken moeten eenvoudig publiek beschikbaar zijn. We zetten in op de versterking van het uitwisselplatform Digitale Stedenbouwkundige Informatie (DSI) en de ontsluiting ervan ten aanzien van het brede publiek. Ondersteunende tools zoals het MER-platform of andere toetsingstools kunnen hierbij ook een rol spelen.

Vergunningverlenende overheden en adviesinstanties worden aangemoedigd om informatiesessies te organiseren en dienen een toegankelijke digitale helpdesk aan te bieden. Opleiding en inzicht in het vergunningenproces stellen aanvragers in staat om gerichte, correcte en volledige aanvragen in te dienen. Een kwaliteitsvol proces wordt niet alleen versterkt door expertise bij aanvragers, ook deskundigheid van ambtenaren draagt hiertoe bij.

Vlaanderen investeert in een slimmer en gebruiksvriendelijker Omgevingsloket, met een digitale assistent, toepassing van het “only once”-principe en integratie van addenda. Overmatige modulering wordt vermeden. Vlaanderen biedt hierbij technische ondersteuning en centrale instrumenten.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- Alle regels, zowel inhoudelijke als vormvoorschriften, die bij de behandeling van een vergunningsaanvraag worden gebruikt, zijn eenvoudig raadpleegbaar op de websites van de betrokken overheden. Deze informatie wordt ook gebundeld op DSI;
- Ook alle “soft law” moet publiek toegankelijk zijn;
- Vergunningverlenende overheden en adviesverleners organiseren regelmatig publiek toegankelijke informatiesessies waarop ze toelichten wat zij van een vergunningaanvraag verwachten en hoe ze te werk gaan bij de behandeling ervan;
- Vergunningverlenende overheden bieden een (digitaal) toegankelijke helpdesk/infoloket aan waar aanvragers informatieve vragen kunnen stellen;
- De Vlaamse overheid investeert verder in een Omgevingsloket 2.0, dat “slimmer” en meer gebruiksvriendelijk is.

➤ **Versterking van het stedenbouwkundig attest**

De Vlaamse Regering zal in functie van het creëren van meer rechtszekerheid in de voorbereidende fase het gebruik van het stedenbouwkundig attest als instrument binnen het vergunningsproces aanmoedigen. Er wordt ingezet op een grotere bekendheid ervan en op digitalisering via het Omgevingsloket. Een (orde)termijn van 60 dagen voor beslissing wordt voorzien, en de geldigheidstermijn wordt decretaal verlengd van twee naar drie jaar.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- Het gebruik van het stedenbouwkundig attest wordt gestimuleerd, onder andere door de digitalisering van de procedure;
- Er wordt een ordetermin van 60 dagen voorzien voor de beslissing over de aanvraag tot het bekomen van een stedenbouwkundig attest;
- De geldigheidstermijn van het attest wordt opgetrokken van twee tot drie jaar.

- Duidelijkheid over criteria voor ontvankelijkheid en volledigheid en de rol van 'soft law' bij de beoordeling van een vergunningsaanvraag

De Vlaamse Regering erkent de problematiek die speelt bij de toepassing van niet vastgelegde criteria bij het onderzoek naar de ontvankelijkheid en volledigheid: hier mogen enkel de door de Vlaamse Regering bepaalde elementen als toetssteen gelden. Dit voorkomt willekeur en verhoogt de rechtszekerheid. We voorzien hiervoor in een toevoeging aan artikel 19 OVD.

Daarnaast moet het duidelijk zijn dat 'soft law' niet als weigeringsgrond kan worden aangewend bij de beoordeling van de ontvankelijkheid en rechtmatigheid van vergunningsaanvragen. 'Soft law' kan enkel een rol spelen binnen de opportuniteitsbeoordeling van een vergunningsaanvraag en kan geen afbreuk doen aan de vereiste om vergunningsbeslissingen helder te motiveren aan de hand van de concrete elementen van elk individueel dossier. De Vlaamse Regering verduidelijkt dit principe. Daarbij wordt ook bepaald dat derde-belanghebbenden geen belang hebben bij een wettigheidskritiek die geput is uit de al dan niet naleving van 'soft law'.

'Soft law' kan wel nuttig zijn voor lokale overheden en kan hen ook houvast bieden. Daarom wordt verduidelijkt dat 'soft law' inzake de opportuniteitsbeoordeling wel nog kan worden toegepast, aangezien het aan lokale overheden de marge biedt om, op basis van kwaliteitsinstrumenten die aan bepaalde vereisten voldoen en mits een voldoende bekendmaking, een gericht ruimtelijk beleid te voeren. De ruimtelijke kwaliteitsinstrumenten die voortvloeien uit 'soft law' moeten voldoende kenbaar zijn en meegenomen worden in een vooroverleg. Bovendien kan een vergunningsaanvraag slechts geweigerd worden op basis van 'soft law' wanneer in de opportuniteitsbeoordeling een concrete beoordeling van het voorliggend dossier wordt gemaakt.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- In artikel 19 OVD wordt toegevoegd dat de bevoegde overheid bij het onderzoek van de vergunningsaanvraag op haar ontvankelijkheid en volledigheid, enkel in het OVD en OVB bepaalde elementen als toetssteen kan hanteren;
- 'Soft law' moet voldoende bekendgemaakt en consequent toegepast worden en kan enkel een rol spelen binnen de opportuniteitsbeoordeling van een vergunningsaanvraag. Weigeringsbeslissingen kunnen niet rechtstreeks gestoeld zijn op 'soft law', maar vergen een concrete beoordeling. Er geldt evenwel geen bijzondere motiveringsplicht t.a.v. afwijkingen van 'soft law'.

- **Regelluwe aanpak en herziening van normenboeken**

De kritiek dat de normenboeken complex zijn, is niet nieuw. We geven uitvoering aan de oproep om deze grondig te herzien: ze worden vereenvoudigd en beter leesbaar. Het blijft steeds mogelijk om na indiening van de aanvraag eenvoudig en zonder procedurele formaliteiten bijkomende documenten en extra informatie toe te voegen, als hierdoor het voorwerp van de aanvraag niet substantieel wijzigt.

We kiezen voor een regelluwe aanpak: enkel noodzakelijke informatie wordt verplicht.

We herzien de normenboeken in samenwerking met de architectenverenigingen en verduidelijken dat ze op zich geen bindende kracht hebben. Van belang zijn de gestructureerde data, zowel voor een snelle en kwaliteitsvolle behandeling van het dossier alsook voor de verdere opvolging en monitoring. Daarbij hoeft niet de vorm bepalend te zijn, wel de kwaliteit van de aangeleverde informatie.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- In het OVD wordt ingeschreven dat de normenboeken op zich niet bindend zijn en dat het ontbreken van bepaalde stukken in het aanvraagdossier slechts tot onwettigheid van de omgevingsvergunning kan leiden als blijkt dat de overheid hierdoor de aanvraag niet met kennis van zaken kan beoordelen;
- De bestaande normenboeken worden vereenvoudigd en beter leesbaar. Alleen de informatie die de overheid nodig heeft, wordt verplicht. Bijkomende informatie kan vormvrij aan het dossier worden toegevoegd.

Thema 2: meer rechtszekerheid bij de behandeling van de vergunningsaanvraag

Voor de Vlaamse Regering is het bieden van rechtszekerheid een essentieel uitgangspunt bij de behandeling van vergunningsaanvragen. Initiatiefnemers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun dossier op een duidelijke, consistente en juridisch correcte manier wordt beoordeeld. Bezwaarindieners moeten er ook op kunnen vertrouwen dat terechte bezorgdheden op een nuttig moment worden meegenomen in de beslissingsprocedure. Een transparante procedure, heldere termijnen en voorspelbare besluitvorming zijn cruciaal om investeringen mogelijk te maken, maatschappelijke draagkracht te versterken en het vertrouwen in het vergunningenbeleid te behouden. Daarom zet de Vlaamse Regering in op maatregelen die de rechtszekerheid verhogen, de kwaliteit van de motivering van vergunningsbeslissingen verbeteren en de beoordelingsruimte juridisch helder afbakenen.

Ook de aanvrager draagt een belangrijke verantwoordelijkheid in het succes van het vergunningenproces: een volledig en zorgvuldig opgesteld aanvraagdossier faciliteert de efficiënte beoordeling ervan.

Het versterken van het vergunningenproces vraagt om een duidelijke focus op kwaliteit en het actief inzetten van expertise, zowel bij ambtenaren als andere betrokken actoren.

➤ De kwaliteit van de vergunningsbeslissingen

De juridische robuustheid van een vergunningsbeslissing en de hieraan gekoppelde rechtszekerheid, is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de vergunningsbeslissing. Een vergunningsbeslissing die niet afdoende en rechtmatig gemotiveerd is, is kwetsbaar en vatbaar voor een succesvolle administratieve en/of juridictionele beroepsprocedure. Het voorkomen van beroepsprocedures, minstens het standhouden van vergunningsbeslissingen tijdens vergunningsprocedures, is dan in grote mate afhankelijk van een zorgvuldige voorbereiding, onderbouwing en motivering van de vergunningsbeslissing.

Dit vergt bij zowel de lokale, provinciale als gewestelijke vergunningverlenende overheid alsook de adviesverlenende instanties voldoende capaciteit, kennis en middelen om tot kwalitatieve beslissingen te komen. Ook hier is het noodzakelijk dat beroep wordt gedaan op samenwerkingsmodaliteiten, kennisdeling en digitalisering.

Vergunningverlenende overheden en adviesinstanties beschikken over voldoende capaciteit, kennis en middelen om in elk aanvraagdossier een juridische robuuste vergunningsbeslissingen of advies te verzekeren.

Vergunningverlenende overheden en adviesinstanties beschikken over voldoende capaciteit, kennis en middelen om in elk aanvraagdossier een juridische robuuste vergunningsbeslissingen of advies te verzekeren.

- **Efficiëntie en rechtszekerheid in de procedure**

De Vlaamse Regering wil de omgevingsvergunningsprocedure efficiënter, oplossingsgerichter en transparanter maken. We ondersteunen de invoering van een duidelijke regeling waarbij een tijdig meegedeelde vervolledigingsvraag leidt tot opschorting van de procedure, tenzij de aanvrager de aanvraag intrekt, vervolledigt of aangeeft dat dit niet nodig is. Dit verhoogt de rechtszekerheid, zorgt voor een duidelijke start van de vergunningsprocedure en voorkomt aldus onduidelijkheid over termijnen.

Daarnaast willen we de bepalingen rond het modulair maken van de vergunningsprocedure zo spoedig mogelijk in uitvoering brengen. Bijkomende aanpassingen die voortvloeien uit de doorvertaling van de aanbevelingen uit het eindrapport worden onmiddellijk meegenomen. De Vlaamse Regering kiest voor voortgang met ambitie, realisme en zorgvuldigheid.

Ook andere optimalisaties, zoals verduidelijking van de randvoorwaarden voor het verlenen van een proefvergunning, zullen hierbij meegenomen worden.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- Artikel 3 OVD waarin een efficiënte en doelgerichte vergunningenprocedure wordt vooropgesteld, wordt verder aangescherpt en onder de aandacht gebracht zodat het uitgroeit tot een doelstellingenartikel dat inzet op een transparante en oplossingsgerichte vergunningverlening;
- De bepalingen die betrekking hebben op het modulair maken van de omgevingsvergunningsprocedure worden zo spoedig mogelijk in uitvoering gebracht, samen met de nodige aanpassingen die voortvloeien uit voorliggend actieprogramma;
- Daarbij wordt een aanpassing doorgevoerd wat betreft het onderzoek naar de volledigheid en de ontvankelijkheid van de aanvraag zodat de (door de overheid) tijdig meegedeelde vraag tot vervollediging van de aanvraag de opschorting van de procedure tot gevolg heeft, tot 1° de aanvrager de aanvraag intrekt, 2° de aanvrager de aanvraag vervolledigt of 3° de aanvrager laat weten dat hij een intrekking of vervollediging niet nodig acht. Zonder actie van de aanvrager zal het dossier na bepaalde tijd worden afgesloten;
- Daarbij wordt ook artikel 69 OVD wat betreft de proefvergunning aangepast uitgaande van de principes zoals naar voor geschoven door de Gemengde Commissie Vergunningen.

➤ **Flexibiliteit via een pauzeknop**

De Vlaamse Regering zal het principe invoeren dat een procedure tot het bekomen van een omgevingsvergunning op verzoek van de aanvrager voor een beperkte tijd kan worden gepauzeerd. Deze “pauzeknop” biedt ruimte voor bemiddeling en geeft initiatiefnemers ruimte om hun dossier te herbekijken, overleg te voeren of bijkomende informatie te verzamelen. De opschorting van termijnen wordt duidelijk afgebakend: ze is niet mogelijk tijdens het openbaar onderzoek of vlak voor het einde van de beslissingstermijn. De verdere modaliteiten, zoals maximale duur en herneming van termijnen, worden meegenomen in de uitvoering van de procedurebepalingen met betrekking tot het modulair maken van de omgevingsvergunningsprocedure. De bevoegde overheidsinstanties monitoren de werking van de pauzeknop zodat de procedure kan worden aangepast wanneer blijkt dat de vergunningsprocedure hierdoorodeloze vertragingen oploopt.

De Vlaamse Regering onderneemt met de volgende acties:

- Op verzoek van de vergunningsaanvrager wordt een in tijd beperkte pauze in de vergunningsprocedure mogelijk gemaakt.
- Tijdens de vergunningsprocedure worden de nodige tijd en kansen gegeven voor bemiddeling;
- De nodige modaliteiten worden meegenomen in de uitvoering van de procedurebepalingen met betrekking tot het modulair maken van de omgevingsvergunningsprocedure.

➤ **Versterking van adviesverlening en overleg**

De Vlaamse Regering zal de kwaliteit en transparantie van de adviesverlening bij de eigen diensten versterken. Leidend ambtenaren van adviesverlenende instanties (AVI's) en het Departement Omgeving (dOMG) krijgen de opdracht om de aanbevelingen uit de studie rond "*Evaluatie van de adviesverlening in kader van omgevingsvergunningen*", die de Vlaamse Regering onderschrijft, integraal uit te voeren. Hierbij worden de aanvullende voorstellen van het eindrapport van de Gemengde Commissie Vergunningen meegenomen.

De lijst van verplichte AVI's zal worden herzien met het oog op het stroomlijnen van het aantal verplicht in te winnen adviezen en het vermijden van overlappende adviesbevoegdheden. Er wordt bepaald dat AVI's actief ingaan op overlegvragen uitgaand van de bevoegde vergunningverlenende overheid en/of de vergunningsaanvrager.

Advisering is een kerntaak. Capaciteitstekorten die advisering (schriftelijk of binnen de OVC) of overleg op zowel Vlaams, provinciaal als lokaal niveau bemoeilijken, worden in kaart gebracht en worden verder aangepakt, in het kader van een bredere kerntakenoefening binnen de Vlaamse overheid. Het doel is om het proces te verbeteren door inhoudelijke kwaliteit naar voren te schuiven en vakkennis structureel te versterken.

De Vlaamse Regering benadrukt dat dialoog en oplossingsgerichtheid primordiaal en actief toegepast moeten worden door de vergunningverlenende overheden en AVI's. Kwaliteits- en impactvolle adviezen zijn echter maar mogelijk mits de beschikbare gegevens accuraat, relevant en onderbouwd zijn.

Ook de rol van de OVC's wordt versterkt. Deze commissies zijn een cruciale actor voor oplossingsgericht overleg en kwalitatieve vergunningen. We plaatsen overleg om tot één geïntegreerd advies te komen opnieuw centraal. Daarbij herbekijken we ook de duidelijke rol van de voorzitter van de OVC's. We voeren gezamenlijke hoorzittingen met aanvragers, (lokale) besturen en beroepers in, zonder dat dit leidt tot bijkomende procedurele risico's. Digitaal kunnen aansluiten bij alle OVC's, kan de aanwezigheid van AVI's die slechts voor 1 dossier aanwezig moeten zijn, sterk faciliteren. Dit is momenteel nog niet in alle OVC's gebruikelijk.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- De aanbevelingen uit de studie rond "Evaluatie van de adviesverlening in kader van omgevingsvergunningen" worden geïmplementeerd;
- De lijst van verplicht te raadplegen adviesinstanties wordt herzien met het oog op het stroomlijnen van het aantal verplicht in te winnen adviezen en het vermijden van overlappende adviesbevoegdheden;
- Overleg met adviesinstanties en overleg in de omgevingsvergunningscommissies wordt opgewaardeerd en gestimuleerd;
- Een leidend ambtenaar van een adviesinstantie kan enkel beroep aantekenen tegen een vergunningsbeslissing als er tijdig advies is verleend en een vertegenwoordiger van deze adviesinstantie aanwezig was op de omgevingsvergunningscommissie. Artikel 53 van het Omgevingsvergunningendecreet wordt hiertoe aangepast;
- Dialoog binnen de omgevingsvergunningscommissies wordt gestimuleerd door het gezamenlijk horen van beroepers, aanvragers en lokale besturen.

- **Duidelijkheid over de juridische status van adviezen**

De Vlaamse Regering bevestigt dat adviezen een niet-bindend karakter hebben en zal dit duidelijk verankeren in de VCRO. De klassieke tweedeling tussen “gunstige” en “ongunstige” adviezen wordt verlaten ten voordele van inhoudelijke duidelijkheid en bruikbaarheid voor de aanvrager en vergunningverlenende overheden.

De perceptie dat de adviezen op zich bindend zijn, wordt weggewerkt door zowel artikel 4.3.3 als artikel 4.3.4 VCRO te schrappen. Die schrapping wordt ook toegepast op gelijklopende sectorale regelgeving (zoals bijvoorbeeld artikel 6.4.4, § 3 van het decreet betreffende het onroerend erfgoed).

Daarnaast worden de wettelijke bepalingen die uitdrukkelijk een afwijking, machtiging of toelating van een bepaalde adviesinstantie voorschrijven, herschreven om begripsverwarring te vermijden (zie bijvoorbeeld artikel 4.3.8 VCRO). In de plaats daarvan wordt een nieuwe bepaling ingeschreven waaruit blijkt dat de adviezen op zichzelf niet bindend zijn, noch op het vlak van de wettelijkheid, noch op het vlak van de opportuniteit. Het is aan de vergunningverlener om de aanvraag te toetsen aan direct werkende normen en dus de te beoordelen op haar wettelijkheid en wenselijkheid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare informatie waaronder de adviezen, en gemotiveerd waarom adviezen al dan niet gevolgd werden. Er wordt hierbij niet in een verzwaarde of bijzondere motiveringsplicht voorzien.

De Vlaamse Regering bevestigt dat adviezen duidelijk, goed gemotiveerd, constructief en oplossingsgericht moeten zijn. Het verlenen van advies en het bijstaan van de vergunningverlenende overheden en aanvragers behoort tot de kerntaak van de AVI's. Een advies moet aangeven wat er schort en hoe de vergunningsaanvraag of -beslissing hieraan desgevallend kan remediëren. Elk advies moet het onderscheid maken tussen beoordelingen op basis van bindende normen en die op basis van beleidsdoelstellingen, zorgplichten of 'soft law'. Adviezen moeten beperkt blijven tot de kernbevoegdheden van de betrokken instantie.

Bij vergunningsaanvragen die worden voorgelegd aan een omgevingsvergunningscommissie (OVC) zal voortaan één geïntegreerd advies worden verleend. De individuele adviezen die vandaag op grond van artikel 25 OVD door verschillende AVI's voorafgaandelijk aan een OVC worden bezorgd in functie van het door de OVC verlenen van het geïntegreerd advies, verdwijnen.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- De tenuitvoerlegging van de conclusies uit de evaluatie van de adviesverlening in het kader van omgevingsvergunningen;
- Artikel 4.3.3 en 4.3.4 VCRO wordt geschrapt om adviezen ondubbelzinnig een niet-bindend karakter te geven. Eenzelfde schrapping wordt toegepast in gelijkkluidende sectorale regelgeving (zie bijvoorbeeld artikel 6.4.4, § 3 van het decreet betreffende het onroerend erfgoed) en wettelijke bepalingen die voorzien in een afwijking, machtiging of toelating worden herschreven om begripsverwarring te vermijden (zie bijvoorbeeld artikel 4.3.8 VCRO). In de plaats daarvan wordt een nieuwe bepaling ingeschreven waaruit blijkt dat de adviezen op zichzelf niet bindend zijn, noch op het vlak van de wettelijkheid, noch op het vlak van de opportuniteit. Het is aan de vergunningverlener om de aanvraag te toetsen aan direct werkende normen en dus de te beoordelen op haar wettelijkheid en wenselijkheid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare informatie waaronder de adviezen, en gemotiveerd waarom adviezen al dan niet gevolgd werden. Er wordt hierbij niet in een verzwaarde of bijzondere motiveringsplicht voorzien;
- Adviezen moeten voldoende gemotiveerd zijn en aangeven op welke wijze aan eventuele bezwaren kan worden geredimeerd;
- Adviezen maken een duidelijk onderscheid tussen beoordelingen op basis van bindende normen en die op basis van beleidsdoelstellingen, zorgplichten of 'soft law';
- De klassieke tweedeling tussen "gunstige" en "ongunstige" adviezen wordt verlaten ten voordele van inhoudelijke duidelijkheid en bruikbaarheid voor de aanvrager en vergunningverlenende overheden;
- Voor vergunningsaanvragen die worden voorgelegd aan een OVC wordt één geïntegreerd advies verleend, zonder afzonderlijke formele adviezen van adviesinstanties.

- **Bijstelling van bijzondere motiveringsplicht**

De Vlaamse Regering erkent het belang van juridisch onderbouwde motiveringen. De bijzondere motiveringsplicht in artikel 29, 44 en 63/1 OVD blijft enkel behouden indien wordt afgeweken op het vlak van aspecten die de legaliteit van een aanvraag betreffen, zoals strijdigheid met stedenbouwkundige voorschriften of andere bindende normen. Voor opportuniteitsgerichte aspecten volstaat het dat de vergunningverlenende overheid de beslissing motiveert, zonder punt per punt te moeten aangeven op welke wijze rekening wordt gehouden met het verslag, opgemaakt door de gemeentelijk of provinciale omgevingsambtenaar. De beleidsmatige invulling vergt immers een politieke afweging.

De Vlaamse Regering voorziet een aanpassing van artikel 29, 44 en 63/1 OVD in die zin dat de bijzondere motiveringsplicht enkel behouden blijft voor aspecten die de legaliteit van een aanvraag betreffen.

- Vereenvoudiging van de geïntegreerde procedure en de “zaak der wegen”

Uit de praktijk blijkt dat er nood is aan een evaluatie en aanpassing van de geïntegreerde procedure van de “zaak der wegen”. Zo zal de Vlaamse Regering het georganiseerd administratief beroep vervangen door een verplichte heroverweging van de beslissing, uitgewerkt als module binnen het OVD.

We versterken ook de geïntegreerde procedure door niet langer de toevoeging van het rooilijnplan te verplichten (aangezien de ligging van de gemeenteweg blijkt uit de plannen van de vergunningsaanvraag) en deze procedure ook mogelijk te maken als de rooilijn eerder werd vastgelegd in een BPA of RUP. We bakenen de bevoegdheden van gemeenteraad en vergunningverlenende overheid duidelijk af.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- **Maatschappelijke meerwaarde als beoordelingscriterium**

De beoordeling van de aanvaardbaarheid van gebeurlijke hinder zal mede bepaald worden door de mate waarin de aanvraag bijdraagt aan maatschappelijke, ecologische, culturele, sociale en/of economische doelstellingen.

De juridische verankering van dit principe gebeurt in de sectorale regelgeving (zoals minstens de VCRO, het DABM, het decreet handelsvestigingsbeleid en het natuurdecreet).

De Vlaamse Regering verankert de maatschappelijke meerwaarde als beoordelingscriterium van een omgevingsvergunningsaanvraag in sectorale regelgeving en voegt volgende bepaling minstens toe aan de VCRO, DABM, decreet handelsvestigingsbeleid en natuurdecreet:

“Bij de beoordeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning, kan de vergunningverlenende overheid, voor zover ze over een discretionaire beoordelingsbevoegdheid beschikt, in haar beslissing rekening houden met de maatschappelijke, ecologische, culturele, economische of sociale meerwaarde van het aangevraagde.”

➤ **Gerichte afbakening van het beroepsrecht van Vlaamse leidende ambtenaren**

De Vlaamse regering bevestigt de bevoegdheid van en het vertrouwen in lokale besturen inzake de vergunningverlening.

Daarnaast is ook de expertise van de Vlaamse overheidsdiensten van belangrijke waarde om tot een juridisch robuuste vergunningsbeslissing te komen. Die expertise kan ertoe leiden dat er tegen bepaalde vergunningsbeslissingen van overheidswege beroep moet worden aangetekend. In het verlengde van de kerntakenoefening waken we erover dat het beroepsrecht van die overheidsdiensten voldoende afgebakend is . Dit versterkt ook het vertrouwen van het betrokken publiek en initiatiefnemers in het doelmatig aanwenden van die beroepsmogelijkheid door de bevoegde overheidsdiensten.

Zo zal een leidend ambtenaar van een AVI enkel administratief beroep kunnen instellen als de AVI tijdig advies heeft verleend en vertegenwoordigd was in de OVC (wanneer een OVC gehouden werd).

Daarenboven kunnen leidende ambtenaren enkel beroep aantekenen bij de RvVb indien:

- De AVI tijdig advies heeft verleend en vertegenwoordigd was in de OVC (wanneer een OVC gehouden werd)
- Er sprake is van een bevoegdheidsoverschrijding;
- De AVI in kwestie ten onrechte niet om advies werd gevraagd;
- Er sprake is van een manifeste strijdigheid met direct werkende normen die de leidende ambtenaar vanuit de opdracht van de AVI moet bewaken.

De afbakening van het beroepsrecht wordt verankerd in interne instructies aan de leidende ambtenaren.

De Vlaamse overheid gaat evenwel consequent in beroep tegen vergunningsbeslissingen die adviezen naast zich neerleggen en onzorgvuldig gemotiveerde vergunningen blijven afleveren in overstromingsgevoelige gebieden.

De Vlaamse Regering hervormt de interne instructies over het beroepsrecht van de Vlaamse leidende ambtenaren als volgt:

- Administratief beroep is enkel mogelijk als de betrokken adviesinstantie tijdig advies heeft verleend en vertegenwoordigd was in de omgevingsvergunningscommissie;
- Beroep bij de RvVb is enkel mogelijk als de betrokken adviesinstantie tijdig advies heeft verleend en vertegenwoordigd was in de omgevingsvergunningscommissie en op voorwaarde dat één van de volgende situaties zich voordoet: (i) er is sprake van een bevoegdheidsoverschrijding, (ii) de adviesinstantie werd ten onrechte niet om advies gevraagd of (iii) er is sprake van een manifeste strijdigheid met direct werkende normen die de leidende ambtenaar vanuit de opdracht van de AVI moet bewaken.

➤ Vereenvoudiging voor occasionele activiteiten

De Vlaamse Regering wil de belangen in het vergunningsproces voor occasionele activiteiten zoals festivals en sportwedstrijden in evenwicht brengen. De gevolgen van een administratieve beroepsmogelijkheid tegen dergelijke vergunningen wordt als disproportioneel beschouwd omdat de automatisch schorsende werking van het louter instellen van het administratief beroep er toe leidt dat het organiseren van occasionele activiteiten in vele gevallen per direct onmogelijk wordt gemaakt. Het administratief beroepsrecht wordt daarom vervangen door een jurisdictioneel beroep bij de RvVb waar desgewenst beroep kan worden gedaan op de schorsingsprocedure (al dan niet bij uiterst dringende noodzakelijkheid). Er wordt bij de uitwerking van deze regelgeving rekening gehouden met de mogelijke impact van de directe (schorsings)procedures tegen dergelijke beslissingen op de werking van en de gemiddelde doorlooptijden bij de RvVb, die ten gevolge van deze maatregel niet mogen worden verlengd.

De Vlaamse Regering zal de administratieve beroepstrap voor wat betreft welbepaalde occasionele activiteiten vervangen door een jurisdictioneel beroep bij de RvVb.

➤ **Transparantie en verantwoordelijkheid in inspraakprocedures**

De Vlaamse Regering hervormt de omgevingsvergunningsprocedure zodat over een aanvraag in principe maar één openbaar onderzoek bij aanvang van de vergunningsprocedure in eerste aanleg wordt gevoerd. In de administratieve beroepsfase wordt desgevallend een tweede openbaar onderzoek georganiseerd over de ontwerpbeslissing, niet over de aanvraag of het beroep zelf.

Voor Vlaamse projecten worden twee openbare onderzoeken voorzien: één bij de start van de procedure op basis van de aanvraag, en één op het einde van de procedure op basis van de ontwerpbeslissing.

De Vlaamse Regering herneemt hiertoe integraal de motivering van de Gemengde Commissie vergunningen:

“Dit voorstel heeft, behalve het vermijden van een opeenstapeling van openbare onderzoeken, en de garantie dat het publiek zijn mening kan geven met kennis van alle elementen in het dossier, ook het voordeel dat decretaal voorzien kan worden dat bij beroepen voor de Raad

Door inspraak te organiseren over de ontwerpbeslissing wordt hieraan een attentieplicht gekoppeld. Alle verschillende bezwaren tegen een aanvraag en/of vergunningsbeslissing dienen in de vergunningsprocedure aan de vergunningverlenende overheid kenbaar te worden gemaakt.”

- De term “bezwaarschrift” wordt vervangen door “inspraakreactie”;
- De inspraakreacties worden via het Omgevingsloket zichtbaar gemaakt voor de aanvrager, mits naleving van de regelgeving inzake gegevensbescherming;
- De inspraakreacties worden enkel geanonimiseerd ten opzichte van de aanvrager bij aantoonbare risico’s.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- Aan deze actie wordt de zogenaamde “attentieplicht” gekoppeld,

- ////////////////////////////////////

➤ Bijzondere bewijswaarde aan wetenschappelijke studies uitgevoerd door erkende deskundigen

De Gemengde Commissie Vergunningen stelt dat deze door erkende deskundigen uitgevoerde en geattesteerde wetenschappelijke studies, die in het geval van de milieueffectrapporteringen en de passende beoordeling ook nog eens onderzocht worden door de bevoegde Vlaamse administratie, meer juridische waarde moeten krijgen dan nu het geval is. Dit geldt voor alle wetenschappelijke studies, rapporten en toetsen (waaronder ook de VEN-toets en de natuurtoets) die worden opgesteld door een erkende deskundige.

Om de rechtszekerheid en de kwaliteit van het vergunningsproces verder te versterken, bepaalt de Vlaamse Regering dan ook dat wetenschappelijke studies uitgevoerd door erkende deskundigen een bijzondere bewijswaarde krijgen. Dit betekent dat:

- Het vermoeden van deugdelijkheid van dergelijke studies wettelijk verankerd wordt;
- Betwisting van deze studies enkel mogelijk is op basis van een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat het rapport manifeste fouten bevat of de daarin vervatte beoordeling onvoldoende is;
- Derde belanghebbenden de inhoud van een geattesteerde studie dus niet lichtzinnig in twijfel kunnen trekken;
- De erkenning van deskundigen wordt onderworpen aan strenge en nauwgezette controle, zodat het systeem van erkende deskundigen betrouwbaar en robuust blijft.

Door deze principes decretaal te verankeren wordt vermeden dat technische discussies verplaatst worden naar de jurisdictionele fase. De administratieve procedure blijft het forum voor inhoudelijke beoordeling, terwijl de rechterlijke toets zich beperkt tot de wettigheid. Dit verhoogt de voorspelbaarheid van beslissingen, vermindert de motiveringslast voor vergunningverlenende overheden en draagt bij tot een efficiënter en rechtszekerder vergunningsbeleid.

In die zin zal onderstaand tekstvoorstel van de Gemengde Commissie Vergunningen verder worden uitgewerkt en versterkt:

“Bijzondere bewijswaarde van wetenschappelijke rapporten

§1. Een door een erkende deskundige, zoals bedoeld in het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu, opgestelde en ondertekende studie heeft een bijzondere bewijswaarde in het vergunningsproces, voor zover dit onderzoek betrekking heeft op het domein van de categorie waarvoor deze deskundige erkend is.

§2. Een door een erkende MER-deskundige, zoals bedoeld in het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu, milieueffectenrapport dat werd goedgekeurd door de bevoegde overheid in overeenstemming met Titel IV van het Decreet algemene bepalingen milieubeleid, heeft een bijzondere bewijswaarde in het vergunningsproces.

§ 3. Een door een erkende deskundige in de discipline biodiversiteit, zoals bedoeld in het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu, opgestelde passende beoordeling, zoals bedoeld in artikel 36 ter van het Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, heeft een bijzondere bewijswaarde in het vergunningsproces.

§4. De bijzondere bewijswaarde van de rapporten zoals bedoeld in § 1, § 2 of § 3 houdt in dat op diegene die de inhoud, conclusies of deugdelijke motivering van deze rapporten betwist de bewijslast rust om, aan de hand van objectieve, controleerbare en onderbouwde gegevens, aan te tonen dat: 1° het rapport manifeste fouten bevat, of 2° de daarin vervatte beoordeling onvoldoende is om de mogelijke significante effecten op het milieu te kunnen uitsluiten.

De Vlaamse Regering verankert voormelde principes in het OVD zodat door erkende deskundigen uitgevoerde en geattesteerde wetenschappelijke studies een bijzondere bewijswaarde krijgen, hetgeen inhoudt dat zij enkel betwist kunnen worden op basis van een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat het rapport manifeste fouten bevat of de daarin vervatte beoordeling onvoldoende is.

Tot slot houdt het versterken van het vergunningsproces ook het investeren in kennis, praktijkervaring en het oplossingsgericht handelen van ambtenaren en andere actoren in.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- De lijst van vrijgestelde handelingen wordt regelmatig heroverwogen en uitgebreid waar de vergunningsplicht niet noodzakelijk is;
- Er wordt blijvend geïnvesteerd in vorming van en informatiedeling met omgevingsambtenaren en stakeholders;
- De dossiertaksen voor zowel het indienen van een vergunningsaanvraag als voor het instellen van een administratief beroep op Vlaams niveau worden verhoogd; Deze Vlaamse actie kan inspirerend werken voor lokale besturen.
- Er wordt geïnvesteerd in de nodige ICT-middelen voor een snelle en kwalitatieve dossierbehandeling;
- Het OVD wordt aangepast zodat gemeentebesturen kunnen beroep doen op een omgevingsambtenaar van een ander gemeentebestuur zonder verplichte IGS-structuur of beroep kunnen doen op de provinciale omgevingsambtenaar;
- Er wordt ingezet op interne opvolging, evaluatie en audits bij de overheidsdiensten die vergunningsdossiers behandelen.

- Herformuleer artikel 4.3.1 §2 VCRO met het oog op een verhoogde leesbaarheid en vereenvoudiging

We herschrijven het doorheen de tijd aangedikte artikel 4.3.1, §2, VCRO zodat het leesbaarder, duidelijker en eenvoudiger is en er minder interpretatieproblemen ontstaan bij zowel de opmaak als de beoordeling van vergunningsbeslissingen als volgt:

“Bij het beoordelen van de overeenstemming met de goede ruimtelijke ordening, toetst bestuur de kwaliteiten van het aangevraagde aan de volgende criteria, voor zover relevant in het licht van het voorwerp van de aanvraag, en weegt het de resultaten van die toetsingen indien nodig tegen elkaar af rekening houdend met de doelstellingen van artikel 1.1.4 en de integrale maatschappelijke afweging bedoeld in artikel X van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning [= het artikel inzake de integrale maatschappelijke afweging dat ingevoegd wordt op grond van advies 13 van de Gemengde Commissie]:

- de functionele inpasbaarheid
- de vlotte en veilige mobiliteit
- het zuinige ruimtegebruik en het ruimtelijk rendement
- de bijdrage aan de vrijwaring van de open ruimte en aan het kernversterkend beleid
- de ruimtelijk-visuele inpasbaarheid
- de cultuurhistorische inpasbaarheid
- de inpasbaarheid in de natuurlijke omgeving
- het vermijden van hinder en vermindering van gebruiksgemak voor omwonenden
- de impact op de volksgezondheid
- de impact op de veiligheid.

Indien het aangevraagde gelegen is in een gebied dat geordend wordt door een ruimtelijk uitvoeringsplan, een gemeentelijk plan van aanleg of een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden waarvan niet op geldige wijze afgeweken wordt, en in zoverre dat plan of die vergunning voorschriften bevat die de aandachtspunten, vermeld in het vorige lid, behandelen en regelen, worden deze voorschriften geacht de criteria van een goede

De Vlaamse Regering kan, thematisch of gebiedsspecifiek, integrale ruimtelijke voorwaarden bepalen, ter beoordeling van de inpassing van welbepaalde handelingstypes, of van handelingen in specifieke gebieden, in een goede ruimtelijke ordening, onverminderd strengere planologische voorschriften of verkavelingsvoorschriften."

De Vlaamse Regering wijzigt artikel 4.3.1, §2 VCRO conform de suggestie uit het eindrapport .

De Vlaamse Regering treedt de Gemengde Commissie bij in haar vaststelling dat de RvVb sinds zijn oprichting een belangrijke meerwaarde biedt inzake rechtsbescherming en bijzondere vooruitgang heeft gemaakt in zijn werking. Niet alleen de kwaliteit van de rechtspraak maar ook de snelheid waarmee dossiers worden behandeld, zijn de afgelopen jaren sterk toegenomen. Zo blijkt uit de meest recente kerncijfers van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges dat de gemiddelde doorlooptijd van een beroep tot vernietiging van een vergunningsbeslissing bij de Raad 10,7 maanden bedraagt.² Daarenboven werd inmiddels vanuit het bevoegde kabinet Justitie ook een algehele optimalisatieoefening aangevat van de bestaande DBRC-regelgeving, met als doel meer transparantie, coherentie en duurzame harmonisatie. Het resultaat van deze oefening kan ook nog andere initiatieven inzake de DBRC-regelgeving opleveren dan de hieronder voorgestelde.

- **Attentieplicht naar aanleiding van het openbaar onderzoek over de ontwerpbeslissing**

De combinatie van deze stel- en attentieplicht zorgt voor een belangrijke responsabilisering van alle betrokken actoren die de vergunningverlenende overheid in staat stelt om (i) tijdig en op basis van

² Zie de kerncijfers zoals gepresenteerd op de openingszitting van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges op 17 oktober 2025: www.dbrc.be/sites/default/files/2025-10/20251016_OZ_Kerncijfers_2425.pdf

De Vlaamse Regering bevestigt de verplichting tot onmiddellijke kennisgeving aan de vergunningverlenende overheid en aan de vergunninghouder van beroepen bij de RvVb. Dit zal in een ontvankelijkheidsvereiste worden omgezet.

De Vlaamse Regering start daarom een debat op met andere overheden, staten en rechtscolleges over de wijze waarop de regels rond de toegang tot de rechter anno 2025 in de rechtspraak van diverse nationale en internationale rechtscolleges wordt geïnterpreteerd en toegepast om op basis daarvan tot een wijziging, herijking of minstens herinterpretatie van de regels te komen.

- In het Omgevingsvergunningsdecreet wordt verankerd dat een beroepsindiener over een persoonlijk belang moet worden aangetoond dat voldoende concreet en actueel is. Het beroep van een natuurlijk persoon wordt onontvankelijk verklaard wanneer aangetoond kan worden dat louter financiële motieven aan de basis ervan liggen (bijvoorbeeld het eisen van een schadevergoeding) en er geen sprake is van enige reële hinder die de betrokkene ondergaat;
- Dit belang moet gesitueerd zijn in de bescherming van de persoonlijk leefomgeving, met uitsluiting van commerciële of uitsluitend financiële motieven. Een vergunningsberoep mag niet misbruikt worden om projecten van concurrerende onderneming tegen te houden zonder dat er ruimtelijke motieven spelen. Een beroep dat niet aannemelijk maakt dat er andere dan louter financiële of commerciële belangen in het spel zijn, wordt dan ook onontvankelijk verklaard;
- We bevestigen uitdrukkelijk dat erkende milieu- en natuurverenigingen legitieme, waardevolle belangen kunnen nastreven op vlak van milieubescherming en juridische procedures kunnen aanwenden met het oogmerk om die belangen te beschermen. Wel wordt hierbij benadrukt dat het aangevoerde belang moet raken aan een statutair omschreven doel, dat zowel materieel als territoriaal afgebakend is. Het spreekt voor zich dat verenigingen een duurzame en reeds bestaande werking moeten kunnen aantonen, en dat het belang van de vereniging niet volledig mag samenvallen met het persoonlijk belang van haar leden;
- We roepen een halt toe aan zogenaamde “strategische procedures” die niet gericht zijn op het vrijwaren van een concreet, daadwerkelijk en/of persoonlijk belang, maar op het beïnvloeden van beleid via juridische weg. Beleidsverandering moet plaatsvinden via democratische besluitvorming, niet via strategisch procederen.

De Vlaamse Regering zal het Omgevingsvergunningsdecreet gericht verduidelijken en aanscherpen zodat enkel wie een concreet, actueel en persoonlijk belang kan aantonen nog beroep kan instellen. Wie louter commerciële, strategische of financiële motieven heeft kan de toegang tot de rechter niet langer misbruiken. Tegelijk wordt op internationaal en Europees niveau het debat opgestart over de wijze waarop de regels rond de toegang tot de rechter anno 2025 in de rechtspraak van diverse nationale en internationale rechtscollages wordt geïnterpreteerd en toegepast om op basis daarvan tot een wijziging, herijking of minstens herinterpretatie van de regels te komen zodat deze bijdragen aan het doel van een snelle, zorgvuldige en kwaliteitsvolle besluitvorming.

➤ De geldboete wegens kennelijk onrechtmatig beroep wordt, indien passend, opgelegd

De Vlaamse Regering wenst misbruik van jurisdictionele procedures maximaal tegen te gaan en opteert er om die reden nog bijkomend voor om de relevante bepalingen in de DBRC-regelgeving door te lichten, te optimaliseren en te harmoniseren.

Zo wordt vooreerst decretaal voorzien dat de RvVb, ambtshalve dan wel op verzoek van partijen, een geldboete moet opleggen wanneer op basis van de concrete omstandigheden van het dossier wordt vastgesteld dat er sprake is van een kennelijk onrechtmatig beroep. Daarnaast worden de decretaal vastgelegde boetebedragen verhoogd, minstens met een (automatische) indexering (naar analogie met de bestaande indexatieregeling voor de rechtsplegingsvergoeding bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges). De Vlaamse Regering zal het bestaande mechanisme verder uitbreiden, onder meer naar de schorsingsprocedures en naar andere procespartijen dan enkel de verzoekende partij die procedureregels zouden misbruiken.

De Vlaamse Regering benadrukt dat het uiteindelijk aan de bestuursrechter toekomt om, rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak, te oordelen over de opportuniteit om een geldboete op te leggen.

De Vlaamse Regering zal de bepalingen in de DBRC-regelgeving met betrekking tot de geldboete wegens kennelijk onrechtmatig beroep optimaliseren en harmoniseren zodat deze boete wanneer passend op verzoek van partijen dan wel ambtshalve wordt opgelegd.

➤ De vereiste van het belang bij het middel wordt verduidelijkt

Wie een juridictioneel beroep instelt tegen een omgevingsvergunning, moet niet enkel een belang bij een schorsing en/of vernietiging van een vergunningsbeslissing aantonen, maar moet ook aantonen in zijn belangen geschaad te worden door de specifieke onrechtmatigheden waarmee die beslissing naar zijn of haar oordeel aangetast is.

De Vlaamse Regering sluit zich aan bij het advies van de Gemengde Commissie om artikel 35 DBRC-decreet op een juridisch robuuste wijze te wijzigen in de lijn van de bestaande rechtspraak van de RvVb zodat de benadeling per opgeworpen middel telkenmale aantoonbaar, concreet en persoonlijk moet zijn.

Daarnaast wordt in artikel 56 van het Procedurebesluit voorzien dat in het verzoekschrift ook bij elk middel het belang dient te worden omschreven. Op die manier wordt bevestigd dat het aan de beroepsindieners zelf toekomt om hun belang bij het middel aan te tonen. De verwerende of tussenkomende partij behoudt uiteraard wel de mogelijkheid om het aangevoerde belang bij een middel te betwisten.

De Vlaamse Regering wijzigt artikel 35 DBRC-decreet in die zin dat de bedoelde benadeling aantoonbaar, concreet en persoonlijk moet zijn en voorziet in artikel 56 van het Procedurebesluit dat een beroepsindiener in zijn verzoekschrift bij elk middel ook zijn of haar belang dient te omschrijven.

- De reglementaire verankering van de kennelijk onredelijke toets aan de goede ruimtelijke ordening

Het tweede lid van artikel 89 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscollages wordt geschrapt.

Die bepaling geeft aan dat de kennelijke onredelijke of onzorgvuldige toets aan de goede ruimtelijke ordening door het bestuur steeds wordt geacht een middel van openbare orde uit te maken. Met deze ingreep komt de Vlaamse Regering tegemoet aan de rechtspraak van de Raad van State (RvS 3 mei 2024, nr. 259.687) en zal een dergelijk middel steeds in het verzoekschrift moeten worden opgenomen om op ontvankelijke wijze voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen te worden ingeroepen. De Raad voor Vergunningsbetwistingen kan deze toetsing dus niet langer ambtshalve uitvoeren.

De Vlaamse Regering heft het tweede lid van artikel 89 van het DBRC-Procedurebesluit op.

- De mogelijkheid om een vergunning in te trekken tijdens de jurisdictionele procedure

De Vlaamse Regering is principieel akkoord met het voorstel uit het eindrapport van de Gemengde Commissie om in het OVD in de mogelijkheid te voorzien voor de vergunningverlenende overheid om een vergunning in te trekken in de loop van de procedure voor de RvVb. Aansluitend kan een nieuwe verbeterde beslissing worden genomen zonder dat daarmee de onwettigheid van de ingetrokken beslissing wordt erkend.

Daarnaast waarborgen we in de uitwerking van de modaliteiten van dit advies dat de RvVb onverwijld in kennis wordt gesteld van de intrekking. Zo wordt er een uiterste moment bepaald waarop de intrekking in de voormelde vorm kan plaatsvinden en waarborgen we dat de vergunninghouder de vergunningverlenende overheid steeds ook kan verzoeken om de vergunning in te trekken om vervolgens een verbeterde beslissing te nemen. We zorgen ervoor dat de uitwerking van dit voorstel beantwoordt aan de geldende juridische vereisten.

De Vlaamse Regering voorziet in het OVD in de mogelijkheid voor de vergunningverlenende overheid om een vergunning in te trekken tijdens de procedure voor de RvVb, zonder dat daarmee de onwettigheid van de ingetrokken beslissing wordt erkend.

➤ De terughoudende toets van de Raad voor Vergunningsbetwistingen

De rechter kijkt in eerste instantie toe op de wettigheid van vergunningsbeslissingen en kan op dat vlak een doorgedreven toetsing uitvoeren. De beoordeling van de opportuniteitsaspecten komt daarentegen in eerste instantie toe aan de vergunningverlenende overheid die op dat vlak beschikt over een discretionaire bevoegdheid. De terughoudende of marginale toetsingsbevoegdheid van de rechter situeert zich dus niet in de wettigheidsaspecten van een vergunningsbeslissing, maar wel in de opportuniteitsaspecten.

Het is aangewezen om meer duidelijkheid en uniformiteit te creëren over deze terughoudende toetsingsbevoegdheid. Daartoe worden de principes die vandaag voortvloeien uit de Grondwet en de rechtspraak van de RvVb over de algemene beginselen van behoorlijk bestuur decretaal verduidelijkt en verankerd, conform het tekstvoorstel dat wordt voorgesteld door de Gemengde Commissie:

Indien aan de overheid die beslist over een omgevingsvergunning op grond van wet- of regelgeving beleidsvrijheid toekomt, beperkt de Raad voor Vergunningsbetwistingen zich tot een terughoudende toetsing, behoudens wanneer uit een bepaling met directe werking van het recht van de Europese Unie of internationaal recht volgt dat een meer doorgedreven toets vereist is.

3° de rechter zich niet een eigen oordeel mag vormen over wat volgens zijn inschatting de redelijke beslissing is in een gegeven geval en de rechter de onwettigheid niet mag uitspreken omdat het bestuur niet diezelfde redelijkheid heeft ingezien en toegepast.

Indien uit een bepaling met directe werking van het recht van de Europese Unie of internationaal recht volgt dat een meer doorgedreven toetsing vereist is, beperkt de rechter zich tot de door die bepaling opgelegde toetsingsintensiteit.”

➤ **Het streven naar oplossingsgerichte rechtspraak**

De Vlaamse Regering ondersteunt de oproep van de Gemengde Commissie om meer actief in te zetten op oplossingsgerichte rechtspraak waarbij de vernietiging van de vergunningsbeslissing slechts in laatste instantie aan de orde is. Het DBRC-decreet bevat reeds verschillende instrumenten om oplossingsgericht te werk te gaan en het tweede lid van artikel 35 van dat decreet bepaalt momenteel dat de RvVb alle middelen beslecht die volgens de Raad nuttig zijn voor het nemen van een nieuwe beslissing door het vergunningverlenend bestuur. Uit de recente rechtspraak blijkt dat de Raad ook bereid blijkt om oplossingsgericht recht te spreken. Samen met de Gemengde Commissie roept de Vlaamse Regering op om de bestaande handvaten voor oplossingsgerichte rechtspraak verder doorgang te laten vinden. Hier wordt verder aandacht aan besteed middels het aanreiken en stimuleren van bijkomende handvaten en instrumenten (zoals o.m. opgesomd in het eindrapport van de Gemengde Commissie).

Om de reeds bestaande praktijken rond oplossingsgerichte rechtspraak verder te bestendigen en zonder daarmee op enige wijze afbreuk te doen aan de rechterlijke beoordelingsvrijheid bij de beslechting van een geschil, voorzien we in artikel 35 van het DBRC-decreet in een decretale verankering van de doelstelling om te streven naar een oplossingsgerichte beslechting van geschillen. Daarnaast roept de Vlaamse Regering de Dienst van de Bestuursrechtscolleges op om, onder meer via interne kennisdeling, verder in te zetten op de principes van oplossingsgerichte rechtspraak. In het verlengde daarvan zal de Vlaamse Regering in overleg treden met de Dienst van de Bestuursrechtscolleges.

De Vlaamse Regering ondersteunt de oproep van Gemengde Commissie om meer in te zetten op oplossingsgerichte rechtspraak. Ze onderschrijft de aanbevelingen in het eindrapport om te streven naar een probleemoplossende, finale geschillenbeslechting en de gevallen waarin een vernietiging wordt uitgesproken te beperken tot de gevallen waarin dit daadwerkelijk nodig is. Daarnaast moet er worden over gewaakt dat de RvVb, in geval van vernietiging, alle middelen behandelt die relevant kunnen zijn voor het nemen van een herstelbeslissing. We zetten daartoe in op de bestaande instrumenten, bijkomende handvaten en voorzien in de decretale verankering van de doelstelling om te streven naar een oplossingsgerichte beslechting van geschillen.

➤ **Meer ruimte voor bemiddeling bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen**

De Vlaamse Regering zal de mogelijkheden om over te gaan tot bemiddeling tijdens de procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen verruimen door bijvoorbeeld niet langer te vereisen dat de bemiddeling slechts kan plaatsvinden met het akkoord van alle procespartijen.

De Vlaamse Regering is zich er ook van bewust dat bemiddeling slechts kans op slagen heeft als de verschillende partijen ervoor open staan en hun medewerking verlenen. Van de partijen wordt wel verwacht dat ze op zijn minst aan tafel verschijnen, deelnemen aan de dialoog en luisteren naar een bemiddelingsvoorstel geïnitieerd door de bestuursrechter. Dit geldt bij uitstek voor de vergunningverlenende overheid die altijd bereid moet zijn om actief mee te werken aan de bemiddeling en te zoeken naar mogelijke oplossingen.

De Vlaamse Regering gaat akkoord om de mogelijkheden voor de RvVb om over te gaan tot bemiddeling te verruimen, onder meer door de voorwaarde te schrappen dat alle partijen voorafgaandelijk akkoord moeten gaan om een bemiddelaar aan te stellen.

Thema 4: de Grondwet en rechtszekere omgevingsvergunningen

➤ **Herzie artikel 159 van de Grondwet**

De Vlaamse Regering erkent de nood aan meer rechtszekerheid in het vergunningsproces en steunt het advies in verband met artikel 159 van de Grondwet dat de onwettigheid van individuele rechtsverlenende bestuursrechtshandelingen, zoals omgevingsvergunningen, enkel binnen de wettelijke beroepstermijn moeten kunnen worden aangevoerd. Ook bij reglementaire bestuurshandelingen moet het rechtszekerheidsbeginsel volwaardig meegewogen worden naast het wettigheidsbeginsel.

Het is aangewezen om deze problematiek op te nemen en een oproep te doen aan de federale collega's. De Vlaamse Regering herneemt in die oproep, met oog op meer rechtszekerheid inzake omgevingsvergunningen, integraal onderstaande voorstellen van de Gemengde Commissie:

Eerste voorstel:

In artikel 159 van de Grondwet inschrijven dat de onwettigheid van een individuele rechtsverlenende bestuursrechtshandeling (zoals bv. een omgevingsvergunning) enkel nog aangevoerd kan worden binnen de wettelijk/ decretaal bepaalde beroepstermijn waarbinnen een vernietigingsberoep ingesteld kan worden voor het voor dat vernietigingsberoep bevoegde rechtscollege. De onwettigheid

Tevens wordt decretaal verankerd dat de vergunningverlenende overheid kan afzien van de toepassing van een reglementaire bepaling wanneer de onwettigheid ervan is vastgesteld door de bestuursrechter of het Hof van Cassatie, en zij hiervan op de hoogte is.

- De voorstellen van de Gemengde Commissie tot aanpassing van artikel 159 van de Grondwet worden voorgelegd aan de federale collega's;
- Er wordt een uitdrukkelijke rechtsbasis voorzien voor het handhaven van de gevolgen bij de toepassing van de exceptie van onwettigheid van reglementaire bestuurshandelingen;
- Er wordt decretaal verankerd dat de vergunningverlenende overheid kan afzien van de toepassing van een reglementaire bepaling waarvan de onwettigheid werd vastgesteld door de bestuursrechter of door het Hof van Cassatie.

Artikel 23 van de Grondwet voorziet onder meer in het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu. Dit is uiteraard een belangrijk principe waar we als Vlaamse Regering geen afbreuk aan willen doen. In de praktijk leidt rechtspraak op grond van dit artikel echter tot rechtsonzekerheid in verband met omgevingsregels en omgevingsvergunningen vanwege een zogenaamde “standstill”-werking die er wordt aan toegedicht én tot de aantasting van andere fundamentele rechten vrijheden.

Het is nochtans belangrijk dat rekening wordt gehouden met de vrijheid van de wet- of decreetgever om nieuwe wetgeving tot stand te brengen en het beleid aan te passen aan de wisselende inzichten rond het algemeen belang. Er anders over oordelen, zou er immers op neerkomen dat elke beleidswijziging onmogelijk zou worden. De mogelijkheid om wetgeving te kunnen wijzigen, is een democratische noodzaak.

De Vlaamse Regering gaat in overleg met het federale niveau om een oplossing te zoeken voor de strikte toepassing van het standstill-beginsel met betrekking tot het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu uit artikel 23 van de Grondwet.

Thema 5: goede regelgeving leidt tot rechtszekere en robuuste vergunningen

De Vlaamse Regering beschouwt duidelijke, evenwichtige en werkbare regelgeving als een essentiële voorwaarde voor een rechtszekere en robuuste vergunningspraktijk. Regels die helder geformuleerd zijn, afgestemd op de realiteit van de praktijk en voldoende ruimte laten voor motivering en interpretatie, versterken het vertrouwen van burgers, bedrijven en overheden in het vergunningsproces. Ze zorgen ervoor dat beslissingen juridisch standhouden en bijdragen aan een kwalitatieve ruimtelijke ontwikkeling.

Daarom wordt bij het opmaken en herzien van regelgeving steeds gestreefd naar een gulden middenweg tussen doelgerichtheid en afdoende detailleringsgraad, met oog voor haalbaarheid, transparantie en technologische evolutie.

- **Regelgeving: balans tussen duidelijkheid en flexibiliteit**

De Vlaamse Regering onderschrijft het belang van evenwichtige regelgeving in het vergunningsproces. Nieuwe en herziene sectorale regelgeving moet voldoende concreet en handhaafbaar zijn, zonder te vervallen in overmatige detaillering. Doelregelgeving is gepast bij dynamische ontwikkelingen, normregelgeving bij het behoud van bestaande elementen in de omgeving. Het doel van regels moet helder zijn, zodat aanvragers en vergunningverlenende overheden weten waarvoor ze dienen. Regels worden vooraf getoetst op haalbaarheid in de praktijk. Nieuwe regels en Best Beschikbare Technieken (BBT) mogen in principe niet interfereren in lopende vergunningsprocedures, zonder dat dit mag leiden tot misbruiken.

Regelgeving moet ruimte laten voor de toepassing van technologische innovatie en het gebruik van diverse technieken om de vooropgestelde beleidsdoelen te bereiken. De Vlaamse Regering bekijkt dit voorstel verder, met aandacht voor de bezorgdheden en de noodzaak om elke aanpassing als een duidelijke vooruitgang te beschouwen.

De Vlaamse Regering bevestigt het principe om bij het ontwerpen van nieuwe regelgeving te zoeken naar de gouden middenweg tussen doelregelgeving en normregelgeving.

- Evenwaardige alternatieven als versterking van regeltoepassing

De Vlaamse Regering ondersteunt het principe dat aanvragers de mogelijkheid moeten hebben om in hun vergunningsaanvraag een minstens evenwaardig uitvoeringsalternatief voor bestaande normen voor te stellen. Dit versterkt het vertrouwen in het vergunningsproces en laat ruimte voor innovatie en maatwerk.

De term “evenwaardig alternatief” geniet de voorkeur boven “afwijking” of “uitzondering”, om negatieve connotaties te vermijden. Tegelijk wordt gewaarschuwd voor mogelijke misbruiken en juridische discussies. Daarom wordt dit principe gericht en gefaseerd ingevoerd, met evaluatie van de praktijk. Indien succesvol, kan veralgemening overwogen worden. Nieuwe regelgeving moet ruimte laten voor dergelijke alternatieven, zonder de rechtszekerheid of de kwaliteit van de besluitvorming in het gedrang te brengen.

De Vlaamse Regering voorziet een gerichte en gefaseerde invoering van 'the right to challenge' in omgevingsregelgeving waardoor ruimte wordt geboden voor evenwaardige alternatieven.

De Vlaamse Regering herzielt het planningsinstrumentarium in functie van meer rechtszekerheid, flexibiliteit en toekomstbestendigheid.

- **Versoepling van toepassing van verouderde BPA's en RUP's**

De Vlaamse Regering ondersteunt de vraag naar het versoepelen van de voorwaarden om af te wijken van verouderde bijzondere plannen van aanleg (BPA's) en ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) en van de mogelijkheid om deze verouderde voorschriften te herzien. De bestaande beperkingen, zoals die rond wegenis, openbaar groen, koppeling aan het gewestplan en de voorwaarde van 15 jaar, worden herbekeken. Afwijkingen moeten mogelijk zijn mits een gelijkwaardig alternatief en duidelijke motivering.

De Vlaamse Regering is daarbij van oordeel dat eerder moet worden ingezet op een vereenvoudigde procedure voor planwijziging en in mindere mate op afwijkingen. Een gelijkaardige regeling voor verouderde RUP's wordt verder uitgewerkt, met oog voor rechtszekerheid en planologische flexibiliteit.

De Vlaamse Regering versoepelt de voorwaarden om af te wijken van verouderde bijzondere plannen van aanleg (artikel 4.4.9/1 VCRO) en van de mogelijkheid om verouderde voorschriften te herzien (artikel 7.4.4/1 VCRO).

➤ **Bestemmingsneutraliteit als principe in de VCRO**

De Vlaamse Regering is akkoord om het principe van bestemmingsneutraliteit verder te onderzoeken en te verfijnen, onder meer voor de winning van hernieuwbare energie en werken van algemeen belang zoals infrastructuur-, water- en natuurbeheerswerken en voor noodzakelijke aanhorigheden bij vergunde en vergunbare constructies.

Specifiek voor hernieuwbare energieprojecten wordt verdergegaan met het lopende traject inzake omzetting van de Europese Richtlijn RED III.

De Vlaamse Regering bevestigt het principe van bestemmingsneutraliteit verder te onderzoeken en te verfijnen.

➤ **Gerichte toepassing van het “Agents of Change”-principe**

Conform hetgeen terzake ook werd opgenomen in het Vlaamse Regeerakkoord erkent de Vlaamse Regering het potentieel van het “Agents of Change”-principe om bepaalde bestaande en te behouden activiteiten te beschermen bij de ontwikkeling van nieuwe activiteiten of functies die hiervan last zouden kunnen ondervinden. Dit principe kan gericht worden toegepast, bijvoorbeeld via ruimtelijke beleidsplannen en RUPs, onder meer wanneer het behoud van infrastructuur of bedrijvigheid gewenst is na verweving met nieuwe functies zoals wonen.

Een algemene invoering is niet aangewezen, gezien het risico op belemmering van gewenste transformaties van bestaande inrichtingen of activiteiten. Het principe moet beperkt blijven tot het rekening houden met bestaande vergunde activiteiten, waarbij de nieuwe activiteit zich aanpast aan

de bestaande activiteit. Er wordt onderzocht of een wettelijke basis nodig is dan wel of het volstaat dit principe via beleidsinstrumenten toe te passen. Indien nodig, zal de Vlaamse Regering de nodige juridische verankering voorzien.

De Vlaamse Regering erkent het potentieel om het “Agents of Change”-principe gericht in te zetten om bestaande en te behouden activiteiten te beschermen bij de ontwikkeling van nieuwe functies.

➤ **Vermijden van dubbele vergunningsplichten**

De Vlaamse Regering treedt het belang van een helder en efficiënt vergunningsproces bij en schaart zich achter het advies om dubbele vergunningsplichten zoveel mogelijk te vermijden. Er wordt onderzocht hoe overlappingen tussen vergunningsplichten in de VCRO, het decreet integraal handelsvestigingsbeleid, het bosdecreet en het natuurdecreet kunnen worden weggewerkt. Indien uit het onderzoek blijkt dat de verschillende vergunningsplichten best behouden blijven, moet de aanvraag deze automatisch omvatten en moeten de inhoudelijke vereisten beter op elkaar afgestemd worden. Betrachting is in eerste instantie een procedurele afstemming, er wordt uitdrukkelijk voor gekozen om niet te raken aan de onderliggende sectorwetgeving.

De Vlaamse Regering gaat akkoord om overlappingsen tussen vergunningsplichten in de VCRO, het decreet integraal handelsvestigingsbeleid, het bosdecreet en het natuurdecreet zoveel mogelijk weg te werken, tenzij uit onderzoek zou blijken dat de verschillende vergunningsplichten best behouden blijven. Afzonderlijke vergunningsplichten worden beter op elkaar afgestemd en een aanvraag van een omgevingsvergunning voor een bepaald project omvat automatisch de verschillende vergunningsplichten.

➤ De hemelwaterverordening

De Gemengde Commissie pleit in haar eindrapport voor een aanpassing van de hemelwaterverordening. Die aanpassing wordt ook reeds vooropgesteld in het Regeerakkoord. In afwachting daarvan lijkt het alvast opportuun om de in de hemelwaterverordening vervatte mogelijkheden voor locatie specifieke oplossingen meer kenbaar te maken. De Vlaamse Regering vraagt de minister van Omgeving dan ook de bevoegde overheden meer te informeren over enkele veel voorkomende uitzonderingsmogelijkheden.

Wat betreft de vraag tot het herschrijven van het technisch achtergronddocument wordt erop gewezen dat de CIW op 23 juni 2025 een aangepaste versie van dit achtergronddocument goedgekeurd heeft. Dit is versie 1.2. De Vlaamse Regering wil bekijken of deze bijgewerkte versie van het technisch achtergronddocument de leesbaarheid en toepasbaarheid ervan heeft verbeterd.

De watertoetskaarten worden momenteel reeds 6-jarlijks geactualiseerd, in overeenstemming met de overstromingsrichtlijn van de EU. Een frequentere actualisatie voor heel Vlaanderen is niet wenselijk.

De Vlaamse Regering zal de mogelijkheden voor locatie specifieke oplossingen in de hemelwaterverordening beter kenbaar maken. De lopende herzieningen en actualisaties van het technisch achtergronddocument en de watertoetskaarten worden verder gezet.

- **VEN-toets, Soortentoets en integratie van toetsingsprocedures**

De Vlaamse Regering staat volop achter de doelstelling van de verschillende natuurtoetsen om de mogelijke effecten van een project op de natuur te beoordelen en te onderzoeken of er schade ontstaat aan beschermde soorten, habitats of gebieden. De verschillende soorten natuurtoetsen bevatten op heden evenwel eigen randvoorwaarden en procedures die in de praktijk vaak leiden tot juridische discussies en rechtsonzekerheid. De Vlaamse Regering ondersteunt het streven om alle relevante toetsingsprocedures, waaronder de habitattoets, de VEN-toets en de soortentoets, op elkaar af te stemmen en maximaal te integreren in de milieueffectrapportering, voor zover de integratie nog niet werd doorgevoerd door het traject modernisering m.e.r. Zo wordt op zijn minst voorzien dat de VEN-toets wordt afgestemd op de habitattoets.

De Vlaamse Regering gaat akkoord om een uitzondering te voorzien op de VEN-toets voor activiteiten die rechtstreeks verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een VEN-gebied. De Vlaamse Regering gaat ook akkoord met de voorgestelde aanpassing van de afwijkingsprocedure in het kader van de VEN-toets en de soortentoets, op voorwaarde dat dit louter procedureel gebeurt, geen afbreuk doet aan de onderliggende natuurtoets en evenmin de beoordelingsmogelijkheden van ANB niet worden aangetast.

Specifiek voor de soortentoets wordt gezocht naar een oplossing voor het probleem dat voortvloeit uit het arrest RvVb-A-2324-0435 van 24 februari 2024. Hiertoe dient artikel 23 van het Soortenbesluit te worden herbekeken om de afwijkingsregeling af te stemmen met de vergunningsprocedure.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- Optimalisatie en afstemming van de verschillende natuurtoetsen en maximale integratie in de milieueffectrapportering;
- Een uitzondering op de VEN-toets wordt voorzien voor activiteiten die direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een VEN-gebied;
- De afwijkingsprocedure in het kader van VEN-toets wordt aangepast;
- Inzake de soortentoets wordt artikel 23 van het Soortenbesluit aangepast om een oplossing te bieden voor het probleem dat voortvloeit uit het arrest RvVb-A-2324-0435 van 24 februari 2024.

➤ Vergunningverlening voor werfgebonden activiteiten

De Vlaamse Regering ondersteunt het voorstel van een werkbare aanpak voor het vergunnen van tijdelijke werfgebonden activiteiten. Er wordt ingezet op maatregelen die de procedure vlotter en efficiënter maken, zoals een afzonderlijke Vlare-mrubriek voor klasse 3-activiteiten, een beperking van de dossiersamenstelling tot het essentiële en een vrijstelling van gemeenteraadsbeslissing bij tijdelijke verlegging van gemeentewegen.

Vrijstellingen voor stedenbouwkundige handelingen gelden ook voor de tijdelijke werfgebonden stedenbouwkundige handelingen die nodig zijn voor de uitvoering ervan. Er wordt gewerkt aan een korte en werkbare procedure voor het bijstellen van omgevingsvergunningen voor bemalingen en andere tijdelijke handelingen, met aandacht voor het voorkomen van misbruik.

De Vlaamse Regering onderneemt de volgende acties:

- We voorzien van een afzonderlijke Vlaremap voor de meeste werfgebonden activiteiten (klasse 3);
- De dossiersamenstelling voor een tijdelijke werfgebonden stedenbouwkundige handeling wordt beperkt tot het essentiële;
- De vrijstelling die geldt voor een stedenbouwkundige handeling, zal ook gelden voor de tijdelijke werfgebonden stedenbouwkundige handelingen die nodig zijn om ze uit te voeren;
- Een vrijstelling van de gemeenteraadsbeslissing bij tijdelijke aanleg of tijdelijke verlegging van een gemeenteweg in de werffase;
- Een korte en werkbaar procedure, wordt ontwikkeld voor het bijstellen van een omgevingsvergunning voor bemalingen (bv. in geval van een overschrijding van de opgepompte debieten of een overschrijding van de bemalingsduur dreigt) en voor het vergunnen van sommige andere tijdelijke werfgebonden activiteiten of handelingen (bv. voor het plaatsen van een werfkeet of voor parkeerplaatsen die verschuiven langs de werf van een infrastructuurproject).

3. OPVOLGING

3.1 Tijdspad

De Vlaamse Regering geeft opdracht om onmiddellijk de juridische en beleidsmatige doorvertaling op te starten van alle in het Actieprogramma weerhouden adviezen en aanbevelingen.

De Stuurgroep zal de juridische en beleidsmatige doorvertaling van het volledige Actieprogramma opvolgen en mits een gefaseerde aanpak waken over de timing en robuustheid hiervan.

In uitvoering van advies 7 (*"Voer de modulaire omgevingsvergunning, na aanpassing ervan, zo snel mogelijk in"*) zal er alleszins prioriteit worden gegeven aan de optimalisaties aan en een snelle inwerkingtreding van het modulair vergunningensysteem (m.i.v. de tenuitvoerlegging van de attentie- en stelplicht uit advies 16 en 20) en de digitaliseringstrajecten die nodig zijn om dit modulair vergunningensysteem te kunnen implementeren.

3.2 Governance

➤ **Rol/verantwoordelijkheid Stuurgroep**

De Vlaamse Regering richt een Stuurgroep op.

De Stuurgroep speelt een centrale rol in het bewaken van de voortgang van het volledige Actieprogramma. Hij ziet toe op de samenhang tussen de verschillende programma's, meer bepaald praktijkgerichte initiatieven, regelgeving, het digitale traject en interbestuurlijke samenwerking. Door deze integrale benadering wordt ervoor gezorgd dat de verschillende onderdelen elkaar versterken en bijdragen aan het gezamenlijke doel.

Daarnaast bepaalt de Stuurgroep de strategische koers en stelt prioriteiten vast. Jaarplannen en mijlpalen worden door de Stuurgroep beoordeeld en goedgekeurd, waarmee hij richting geeft aan de uitvoering.

➤ **Samenstelling**

Voor de Vlaamse administratie zetelen in de Stuurgroep:

- de administrateur-generaal van het Agentschap Innoveren & Ondernemen;
- de leidend ambtenaar van het departement Omgeving (secretaris);
- de voorzitter van de DBRC.

Namens de Vlaamse Regering bestaat de stuurgroep uit een vertegenwoordiger van:

- het kabinet van de minister bevoegd voor Omgeving (voorzitter);
- het kabinet van de minister bevoegd voor Justitie;
- het kabinet van de Minister-President.

Frequentie: geschat wordt op 10 keer per jaar.

De Stuurgroep kan beroep doen op verschillende experts inzake de omgevingsvergunningsprocedure en de digitalisering ervan binnen de Vlaamse overheid in functie van de agendapunten en voor het uitschrijven de regelgevende teksten, die hiertoe de nodige dienstvrijstelling voor krijgen. De uitvoering van deze conceptnota krijgt binnen de Vlaamse Overheid absolute prioriteit. Ook zal regelmatig teruggekoppeld worden met de vertegenwoordigers van VVP en VVSG.

4. BESTUURLIJKE EN BUDGETTAIRE IMPACT

De budgettaire en personeelsimpact zal bij uitvoering van dit Actieprogramma verder worden geanalyseerd.

Middels een kerntakenoefening bij de vergunningverlenende overheden en adviesinstanties zal actief worden ingezet op het beschikbaar stellen van voldoende bestaande personeelscapaciteit en middelen. De vergunningverlening wordt door de Vlaamse regering beschouwd als een kerntaak waarvoor de nodige (bestaande) mensen en middelen in ieder geval moeten worden voorzien.

Daarnaast zal de impact van de tenuitvoerlegging van dit Actieprogramma op de werking van de Bestuursrechtscolleges en de Dienst van de Bestuursrechtscolleges actief worden gemonitord, zodat zij over voldoende middelen en capaciteit blijven beschikken om de bestaande werking en doorlooptijden te waarborgen.

5. AKTENAME EN VERDER TRAJECT

De Stuurgroep rapporteert halfjaarlijks aan de Vlaamse Regering rond de voortgang van de tenuitvoerlegging van het Actieprogramma.

De Vlaamse Regering:

- stemt in met deze conceptnota, het Actieprogramma uit deze conceptnota, de concrete tekstvoorstellen en de erin opgenomen opvolging en governance-structuur,
- belast de Vlaamse minister van Onderwijs, Werk en Justitie en de Vlaamse Minister van Omgeving en Landbouw met de verdere uitwerking van deze beleidsvoorstellen en het nemen van de nodige stappen om de maatregelen uit deze conceptnota in decreet- en regelgeving om te zetten. De minister bevoegd voor Omgeving en Landbouw zal hiertoe de coördinatie op zich nemen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse Minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS